

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2023-94

7.2.2023

DNB Livsforsikring AS (Pensjon, Personal)

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

ME - minst 50 % arbeidsufør – 20 % stilling og styreverv – utbytte – reell mulighet for inntekt.

Forsikrede fikk i 2003-2013 innvilget uføreytelser fra forsikringsselskapet grunnet ME. Forsikrede eide samtlige aksjer i et selskap, der han var styreleder og daglig leder. Han arbeidet i 20 % stilling, og fikk årlig utbetalt kr 100 000 i lønn. I 2014 stanset selskapet ytelsen. Forsikrede mottok videre Nav-ytelser fra 2014 basert på en uføregrad på 80 %. I 2017 tok forsikrede ut utbytte på kr 5 500 000 fra selskapet. Selskapet gikk konkurs i 2022. Forsikrede krevde utbetalt uføreytelse for 2019 og 2020, og anførte at negativ avkastning skyldtes sykdom. Saken reiste spørsmål om forsikrede i 2019 og 2020 fortsatt kunne anses som 50 % arbeidsufør etter vilkårene. Etter nemndas vurdering tilsa driften av selskapet at forsikrede hadde hatt en reell ervervsevne på mer enn 50 %. Nemnda bemerket videre at det ikke var sykdom som hadde medført negativ avkastning/konkurs i firmaet. Vilårene måtte forstås slik at konjunkturedringer ikke var ensbetydende med at forsikredes arbeidsevne/inntektsevne måtte anses som redusert med mer 50 %. Forsikrede hadde ikke sannsynliggjort at han i 2019-2020 hadde hatt en redusert arbeidsevne på minst 50 % og selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede var omfattet av en individuell uførerenteforsikring fra 1999.

Forsikrede fikk i 2003 påvist diagnosen virus på balansenerven. I 2004 ble ME oppgitt som sykdomsdiagnose.

Forsikrede fikk innvilget ytelser fra forsikringsavtalen i perioden 2003-2013.

I 2013 ble selskapet kjent med at forsikrede hadde opprettet eget selskap hvor han jobbet noen timer i uken. I den forbindelse ble det innhentet legeerklæring, og regnskap for selskapet. Videre ble det innhentet næringsoppgave og selvangivelse for selskapet og forsikrede.

I vedtak fra Nav 8.5.14 fremgikk at forsikredes inntekt før uførheten var 7,52 G (kr 750 932 – oppjustert for dagens G). Videre at han fikk uførepensjon med en uføregrad på 80 % fra juni 2014.

Selskapet avslo krav under avtalen 2.10.14. Begrunnelsen for avslaget var at forsikrede ikke oppfylte vilårene for uføreerstatning. Forsikrede påklaget avgjørelsen, men selskapet opprettholdt avslaget i brev av 11.3.15.

Forsikrede var uenig i selskapets vurdering, men valgte å ikke gå videre saken. I årene 2015-2018 søkte forsikrede ikke om uførerente som følge av driftsresultatene i selskapet.

Forsikrede tok 9.2.20 på nytt kontakt med selskapet:

... Jeg lurer på når jeg har rett til utbetaling fra forsikringen. Hva med de årene jeg ikke har mulighet til og ta ut noe fra firmaet? ...

Etter henvendelsen opprettet selskapet ny søknad om uførepensjon, og innhentet opplysninger om klagers inntektsevne.

Av legeerklæring datert 3.4.20 fremgikk at fastlegen ikke hadde sett forsikrede siden uføreytelser ble innvilget.

Selskapet avsto fremsatt krav i brev av 11.5.20. Det ble vist til at det ikke forelå nye opplysninger om forsikredes helse eller inntektsevne.

Forsikrede påklaget avslaget, og selskapet innhentet nye legeopplysninger. I legeerklæring datert 9.6.21 informerte fastlegen om at det ikke var endringer i forsikredes helsetilstand.

Selskapet gjennomgikk saken igjen, men fant ikke grunnlag for å innvilge erstatning for årene 2019 og 2020. I brev av 7.1.22 ga forsikrede slik informasjon om eget selskap:

(Selskapet) har drevet med kjøp og salg av fast eiendom(bolighus), ... Selskapet har først kjøpt eiendommene, tilnærmet 100 % lånefinansiert. Deretter har (forsikrede) på vegne av AS`et inngått avtaler med arkitekt, entreprenør og faghåndverkere mv., om oppføring av boliger. I praksis utførte han sitt arbeid ved å sitte på sitt kontor ... og ta noen telefoner, samt avholde enkelte møter blant annet for å følge opp selskapets prosjekter samt signere nødvendige avtaler med diverse underleverandører. Arbeidsformen ga ham fleksibiliteten han trengte på grunn av sykdommen. Under det enkelte byggeprosjekt hadde han begrenset med oppgaver, men måtte til en viss grad følge opp innleid prosjektledelse og arkitekt mv. Men han utførte ikke noe byggearbeid på selve eiendommene.

Denne arbeidsformen var forenlig med hans sykdom. Når AS`et økonomi tillot det, tok han ut utbytte. Fra 2012 tok han i tillegg ut lønn med noe over kr 100.000 per år, tilsvarende omtrent en 20 % stilling.

Ved fullført prosjekt ble eiendommene solgt på markedet som en eller flere boliger. Salgsarbeidet ble gjort av eiendomsmegler etter kontrakt med selskapet. Selskapet hadde i tillegg noen få boenheter som var leid ut. Utleien krevde svært liten arbeidsinnsats, idet kontraktene ... strakk seg over flere år.

I perioden 2014-2018 fikk AS`et stort sett gode driftsresultater. Men fra 2019 har firmaet vært mislykket og klager har ikke greid å tilføre firmaet verdier. Tvert imot har firmaet gått med underskudd og tapt det meste av egenkapitalen. Klager ser per dags dato ikke hvordan han skal få firmaet opp igjen og tjene penger når egenkapitalen er for det meste borte.

Fra 2019 har det heller ikke vært rom for klager å ta ut lønn fra selskapet.

Selskapet ble tatt under konkursbehandling ved kjennelse avsagt 21.6.22.

Forsikrede har i det vesentlige anført at selskapet plikter å utbetale uførerente for 2019 og 2020. Forsikrede er enig i at han gjennom sin rolle i selskapet må anses aktivt å ha forvaltet firmaets kapital. Videre at slik aktiv kapitalforvaltning kan ha betydning for vurderingen av hans reelle muligheter for arbeidsinntekt etter uførheten. Dette fordrer imidlertid at forvaltningen faktisk fører til avkastning. Det har den ikke gjort fra og med 2019. I vurderingen av forsikredes "reelle muligheter for arbeidsinntekt" må man se bort fra deler av inntekten i selskapet som stammer fra utleie. Kun to boliger har blitt utleid på det meste. Dette må anses som passiv kapitalforvaltning, og kan ikke sidestilles med inntektsgivende arbeid. Det er kun den økonomiske situasjon i aktuelle kravsår som må has for øyet.

For året 2019 kan det også til en viss grad ses hen til firmaets driftsresultat i 2020, da prosjektet strekker seg over en lengre periode. Årsregnskapene viser tydelig at firmaet fra og med 2019 ikke klarer å levere overskudd. Slik det fremgår av årsregnskapene, har selskapet både i 2018, 2019 og 2020 hatt store tap, og selskapets egenkapital er i 2020 negativ. Forsikrede har på denne bakgrunn krav på uførerente for årene 2019 og 2020, subsidiært for 2020. Det presiseres for øvrig at det er sykdom som har medført at forsikrede fra 2019 ikke har hatt arbeidsinntekter på over 50 % av sammenligningsbeløpet. I den grad underskuddene fra 2019 er utløst av konjunkturendringer, så er sykdommen årsak til at forsikrede ikke er i stand til å finne en annen kompenserende inntekt.

Det foreligger i så fall samvirkende årsaker og dette tilsier ansvar for selskapet etter betingelseslæren.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede ikke har en uføregrad som overstiger 50 %. Forsikrede hadde i perioden 2014- 2018 en lønnsutbetaling på ca. 100 000 kroner per år. Han jobbet ca. 7,5 timer i uken, og arbeidsoppgavene besto hovedsakelig av kjøp av prosjekter, engasjering av arkitekt, innhente tilbud og oppfølging av underentreprenører mv. Det må vektlegges at forsikrede har innehatt alle rollene i selskapet og er den eneste ansatte. Han står derfor fritt til å sette eget lønnsnivå. Lønnsnivået gjenspeiler ikke nødvendigvis den arbeidsinnsatsen som er blitt nedlagt. Det fremgår ellers av årsoppgavene til selskapet at forsikrede over tid har skapt betydelige verdier ved sin arbeidsinnsats. Dette har resultert i et utbytte på 5 500 000 kroner i 2017/18. Dersom man ser på selskapets verdier (annen egenkapital) for perioden 2014-2019 gir verdiene "uttrykk for en ikke ubetydelig restarbeidsevne" hos forsikrede. Forvaltningen må ikke føre til avkastning. Det fremgår av årsregnskapet for 2021 at årsaken til det negative resultatet er forsinkelser og treghet i salg av eiendom, samt kostnadsoverskridelser og finansieringskostnader. Dette er forretningsmessige årsaker som ikke knytter seg til forsikredes helse. Formålet med forsikringen er å kompensere for tapt inntekt ved sykdom, og ikke for tapt inntekt på selskapets hånd i nedgangstider. Videre påpekes at forsikrede ikke har avvirket selskapet, og det legges til grunn at formålet med videre drift er å opprettholde verdiskapning i selskapet.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om forsikrede har sannsynliggjort at inntektsevnen i 2019 og 2020 var nedsatt med minst 50 %.

Det følger av vilkårene § 8.1 at rett til uførerente og premiefritak forutsetter at forsikrede har vært minst 50 % arbeidsufør. Videre er det tatt inn følgende bestemmelser om bedømmelse av graden av arbeidsuførhet i § 8.2:

Ved vurderingen av i hvilken grad forsikredes inntektsevne/arbeidsevne er nedsatt (uføregraden), tas det hensyn til arbeidsinntekt før forsikrede ble ufør, sammenlignet med forsikredes reelle muligheter for arbeidsinntekt etter at forsikrede ble ufør.

For selvstendige næringsdrivende sammenlignes gjennomsnittlig pensjonsgivende inntekt i de tre siste år før uførheten inntrådte med forsikredes reelle muligheter for enhver arbeidsinntekt og eller næringsinntekt etter at forsikrede ble ufør.

Ved bedømmelsen av om, og i hvilken grad inntektsevnen/arbeidsevnen skal anses som varig nedsatt, tas hensyn til forsikredes reelle muligheter for inntekt i ethvert arbeid som forsikrede kan utføre, sammenlignet med tilsvarende muligheter før forsikrede ble arbeidsufør.

Det er kravstiller, altså forsikrede, som har bevisbyrden for at vilkårene for utbetaling er oppfylt.

Spørsmålet om forsikrede i 2019-2020 har hatt en uføregrad som etter forsikringsvilkårene overstiger 50 % vil bero på en vurdering av forsikredes arbeidsinntekt før han ble ufør, sammenlignet med forsikredes "reelle muligheter" for arbeidsinntekt i ethvert arbeid som forsikrede kan utføre. Nemnda forstår det slik at forsikrede er enig i at han via sin rolle i eiendomsselskapet aktivt har forvaltet selskapets kapital og at dette har betydning for vurderingen av hans reelle mulighet for arbeidsinntekt etter uførheten. Forsikrede anfører imidlertid at en bare kan tillegge aktiv kapitalforvaltning betydning der forvaltningen faktisk fører til avkastning. Det har den ikke gjort fra og med 2019.

Nemnda legger til grunn at forsikrede fra 2014 har mottatt 80 % uførepensjon/uføretrygd og at forsikrede fortsatt mottar samme ytelse i dag. Det er videre enighet om at forsikrede i sitt selskap i

perioden 2014-2018 hadde gode driftsresultater og at han i tillegg til lønn på kr 100 000 årlig (20 % stilling) også tok ut utbytte. Etter det opplyste tok forsikrede i 2017 ut utbytte på kr 5 500 000.

Etter nemndas vurdering tilsier driften av selskapet at forsikrede har hatt en reell ervervsevne på mer enn 50 %. Spørsmålet er om dette er tilfelle også når selskapet grunnet konjunkturedringer ikke lenger medfører avkastning, og som i dette tilfellet også har medført at forsikredes selskap har gått konkurs.

Slik saken er opplyst vurderer nemnda det slik at det ikke er sykdommen som har medført negativ avkastning/konkurs i firmaet. Vilåårene må forstås slik at konjunkturedringer ikke kan være ensbetydende med at forsikredes arbeidsevne/inntektsevne må anses som redusert med mer 50 %. Det er ikke fremlagt noe medisinsk dokumentasjon som tilsier at forsikredes arbeidsevne har vært redusert med minst 50 % i den aktuelle perioden. Slik saken er opplyst kan ikke nemnda se at forsikrede har sannsynliggjort at han i 2019-2020 har hatt en redusert arbeidsevne på minst 50 %.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).